

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Cap. I. Qvæ, & quotuplex sit subalternatio?

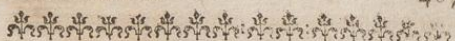
[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

80 Obiicies tamen primo. Nulla facilitas in Deo est habitualis: quamvis enim Herrera 1. part. art. 37. quæstione prima habitum Deo tribuat, at contrarium est omnium philosophorum, & Theologorum: quamvis ergo facilitas, quæ est in Deo plura complectatur objecta formalia, inde tamen quod argumentum desumi potest ad facilitatem creatam alterius ordinis, quæ quidem vere, & proprie est habitus. Respondeo, non esse cur, quoad extensionem illam, habitus aliquis alterius ordinis imitari quodammodo nequeat facilitatem Dei propriam, quantumvis non habitualement: licet enim non conveniant in ratione habitus, cæterum convenientiam habent, ac similitudinem in ratione facilitatis: aliunde vero in ea imitatione nulla videtur esse repugnantia terminorum.

81 Obiicies secundo: facilitas divina est generationis, & corruptionis, intensiois, & remissionis per actus similes incapax: & tamen facilitas omnis creata acquisita, de qua sola est in præsentis sermo, siue sit huius, siue alterius ordinis generari potest, & corrumpi, intendi, ac remitti: quamvis ergo facilitas Dei propria sit indiuisibiliter extensa ad plura objecta formalia, contrarium tamen dici poterit de quouis habitu acquisito, siue naturali, siue supernaturali.

82 Respondeo, non id nos tueri, omnem perfectionem facilitati diuinæ convenientem, illico transferri posse, ac debere ad facilitatem aliquam creatam, saltem alterius ordinis: Tantum ergo existimamus, facilitatis in Deo repertæ imitationem quandam inueniri posse in creatis, si id non repugnet ex parte creatæ facilitatis, vel, quia creata est, vel quia talis creatura est: At, nec generari, nec corrumpi posse, siue non posse incipere, & desinere repugnat omni habitui acquisito, etiam alterius ordinis, quia est qualitas creata: esse item intensiois, ac remissionis nesciam ei repugnat, quia supponitur peculiarem eius naturam, & conditionem esse, ut utramque postulet: alioqui enim, ut multæ aliæ res creatae possunt intendi, ac remitti, idem in habitum aliquem poterit conuenire; ac non in eum, quo de agimus. Cæterum neutro ex capite repugnat habitum alterius ordinis, de quo disputatio extendit indiuisibiliter ad plura objecta formalia: quidni ergo quoad eiusmodi extensionem imitari queat diuinam facultatem in operando.

83 Quamobrem nullam in eo repugnantiam compertio, quod sit possibilis in alia rerum serie scientia totalis, quæ ad plura objecta formalia, imo ad omnia partialium scientiarum se se porrigat, quin pro eorum multiplicitate sit multiplex habitus, sed potius vnus, & simplex. Quin etiam est probabile eius genij scientias esse infusas Christo Domino, ac Deiparæ, quarum scilicet quævis in suo genere, & in ordine ad vnum obiectum attributionis ut realiter vna, ac simplex qualitas, vel etiam quæ omnes collectim sumptæ eam fortiantur vnitatem, & simplicitatem.

TRACTATUS IV.

De subalternatione habituum intellectuum, siue scientiarum Habituum.

CAPITULUM I.

Qua, & quotuplex sit subalternatio.

ISSIS autem aliorum opinionibus, quæ in quibus peccent capite sequenti breuiter perstringam veram subalternationem in communi sumptam arbitror, eam esse merito cuius principia vnus facultatis deriuantur à principiis alterius, & per ea possunt velut conclusiones à priori probari ita Arist. 1. Post. capite septimo & octauo & capite 13. atque eisdem locis veteres eius interpretes: id etiam indigitari ipsum vocis etymon: siquidem vnā facultatem subalternare aliam est, eam sub se habere; subalternari contra hanc illi est subiici, & ab illa dependere: huiusmodi autem dependentia vnus scientiæ, artifice ab alia tunc vsuenerit, quando altera per coniunctionem cum altera redditur evidens à priori, siue quod iuxta est, quando vna accipit ab alia causam, cur ita sit id quod velut principium assumit: optimo ergo iure hoc pacto rationem communem subalternationis explicuimus. Hoc etiam modo recte intelligitur quod ex Arist. & eius interpretum sententia ait Scotus in prologo sub quæstio. 3. in 5. quæstione laterali: *subalternata incipit, vbi desinit subalternans.* Namque facultas subalternans desinit in suis Conclusionibus subalternata vero incipit à suis præmissis: vbi ergo illius conclusiones sint huius præmissæ, fiet optime ut altera incipiat, vbi desinit altera. Denique hac ratione bene est quod dixit Arist. facultatem subalternatam scire quod res sit, siue quia sit, subalternantem vero propter quid sit: hæc enim, ut diximus, reddit causam ob quam ita sit, quod assumitur velut principium: ab illa: illa vero talem causam per se non assequitur, sed dumtaxat eius effectum cognoscit euidenter, siue immediate siue media aliqua inductione, aliove motiuo, quod non sit à priori.

Porro autem quemadmodum facultas alia est practica, alia est speculatiua, ita subalternatio nuper explicata bifariam cōtingit, ac duplex est: vna quidem, eaque prior solas facultates, practicas necit inuicē, & accidit ratione finis utique exequibilis, quod nimirum finis, quem exequitur vna facultas, destinatur ad proximum finem alterius, siue, quod instar est, quado vna suppeditat alteri instrumenta, quibus sic operatura quo pacto frænofactoria equestri, hæc militari, & militaris politicæ subalternantur; contra vero politica militarem, & hæc equestrem, atque equestriss frænofactoriam ordine retroacto subalternant, sibi que subiiciunt. Idcirco autem has facultates practicas & alias similes proprie subalternantes & subalternatas statuimus, quoniam eis nuper tradita subalternationis finitio conuenit. Etenim ars frænofactoria, verbi gratia, solum cognoscit, quia frænum est ita cōficiendum, & quod

quod talia debeant eius esse loramenta, ac ferricula equestris vero docet propter quid frænum ita sit faciendum, & causam cur talia debeant esse, quibus constat, instrumenta: docet enim, quâ ratione incitandus, frangendus, circumagendus, sistendus, domandus, atque ad nutum moderandus sit equus: cum ergo nequeat prædictis modis regi, ac temperari, nisi fræno tali modo confecto, propterea ita conficiendum illud esse. Ecce quatenus primum principium artis frænofactoriæ, ratione cuius adhibet media ad executionem operis sui, probatur à priori & scitur propter quid vi regulæ siue principij equestris, adeoque quod est præmissa artis frænofactoriæ, id ipsum sit conclusio, quæ lumine superioris artis innotescit. Vide Durandum in prol. quæstione septima numero vndecimo.

3 Adde, quod huiusmodi veram subalternationem inter facultates practicas agnouerint Aristoteles primo Ethic. capite primo & primo politic. c. 5. cuiusque interpretes prædictis locis, item eius magister Plato in ciuili, his verbis: *In primis artes geminas circa omnia quæ fiunt consideremus: unam quidem generationis, ut ita loquar concusam, alteram vero causam ipsam. Quæcunque rem ipsam non fabricant, sed fabricantibus organa subministrant quibus absentibus institutum opus nequaquam perficeretur, eas concusas, ut ita dixerim, nominamus: eas autem ipsas quæ principaliter faciunt, causas appellamus.* Rursus in Euthidemo sic ait: *cum res militaris, ac facultates omnes reliquæ operum suorum imperium ciuili arti submittere viderentur, utpote quæ sola vti sciat, nihil nobis impedimento fore putabimus, quo minus hæc esset quam querebamus, causa rempublicam administrandi, & secundum illud Æschyli puppi sola ciuitatis præsidens, & gubernacula totius tenens, omnibus dominans, omnia vtilia reddens.* Hæc ille,

4 Posterior species subalternationis practicas & etiam speculatiuas complectitur, facultates: atque ratione obiecti vsuuenit; quando videlicet obiectum vnius, facultatis, siue actiue siue contemplatiue continetur sub obiecto alterius, eique differentiam, non essentialem, sed accidentariam superaddit. Hoc modo medicina subalternatur Physicæ, quoniam hæc corpus in communi, illa vero corpus sanabile respicit: eodem etiam modo subalternatur mathesis Physicæ, quia hæc corpus ut sic, illa vero corpus prout quantum siue mensurabile intuetur: Item musica subalternatur hoc pacto arithmeticæ, quæ attingit numerum secundum se, cum tamen illa numerum prout sonorum, & auditui oblectando idoneum consideret. Perspectiua etiam simili ritu geometriæ subalternata dicitur, propter id quod hæc lineam, siue quantitatem nudè sumptam discutit, perspectiua vero eam prout coloratam, & aspectabilem.

5 Idcirco autem obiectum scientiæ hoc modo subalternatæ debet collocari sub obiecto subalternantis: quoniam ea si inuicem disparata sint, ac mutua illa habitudine destituta, eorundem etiam scientiæ reciproco ordine, omnique subalternatione carebunt, nec erit ut principia vnius ex alterius fontibus hauriantur, ut scitè animaduertunt Conimbric. in caput decimum de demonst. quæstione secunda articulo primo Debet insuper obiectum vnius scientiæ contrahi per obiectum alterius cui subiicitur, additione

differentiæ accidentalis: quia, si differentia sit essentialis, sic ut obiectum, quod contrahit sit quædam species, contractum vero genus, nulla erit subalternatio inter scientiam vnius, & eam quæ est alterius. Cuius ratio hæc est: nam scientia de genere, & specie, siue ratione communi, & inferiori eam essentialiter contrahente, eadem ut plurimum est, sicut docet Aristoteles quarto metaphys. textu. quarto & quidem merito: vtriusque enim illius obiecti inter se identitas quidni etiam in vtriusque scientiam redundet? Ut autem vna scientia sit alteri subalternata oportet eas esse distinctas: subalternatio namque, qualis-qualis sit dependentia quædam est vnius facultatis ab alia, & adiutorium illud, quod vna præstat alteri: proinde distinctionem earum postulat, ut recte Seneca Epist. 88. *cum ventum est ad naturales quæstiones, geometria testimonio statuitur. Ergo eius quam adiuvat pars? Multa adiuvant nos nec ideo partes nostræ sunt: imo si partes essent, non adiuvarent. Cibus adiutorium corporis, nec tamen pars est. Aliquid nobis præstat Geometria ministerium, sic philosophia necessaria est quomodo ipsi faber, sed nec hic geometria pars est, nec illa philosophia.* Hactenus ille. Quod si differentia, quam obiectum vnius scientiæ superimponit obiecto alterius, sit accidentaria, tum equidem vtrumque obiectum distinctum erit, sicut ad scientias distinguendas opus: erunt etiam ambo inuicem catenata, prout ad subalternationem facultatis vtriusque requiritur. Præterea etiam si aliquando vsuueniat, ut ratio communis, ac generica, & etiam specifica, inferiorve per differentiam essentialem contracta pertineant ad diuersas scientias, propter diuersam abstractionem à materia, quo pacto ens, substantia accidens in communi ad metaphysicam spectant, eorum tamen species inferiores entia nimirum substantiæ, & accidentia corporea ad physicam, cæterum gradus illi remotissimi propter coniunctionem cum differentiis essentialibus, per quas contrahuntur, paucissimas proprietates communes inferunt, quæ vi illorum possint à priori demonstrari: pleræque enim passionum entium inferiorum ostenduntur per eorum proprias, & particulares differentias, & non per prædicata illa latissima ad metaphysicam atinentia, sicut experientia testatur, & inter alios author est P. Suarez, disput. prima metaphys. sectione sexta numero 50. quid mirum ergo si, defectu huius dependentiæ in cognoscendo, scientia de ratione specifica non subalternetur gradui celsissimo entis, substantiæ, aut accidentis, quem essentialiter contrahit? longe alia conditio rationis inferioris, quæ superiore per accidens contrahit; vnius enim proprietates & conclusiones sunt principia quibus à priori demonstrantur proprietates alterius, uti ad veram subalternationem oportet.

6 Et enim omnia medicinæ, verbi gratia, principia, quibus ostensue probat aliquid de obiecto suo, sunt quædam notitiæ; quibus patefunt virtutes actiue, & passiuæ rerum naturalium, videlicet quod corpus excessu caloris ægrum medicamento frigido curari debeat, contrà vero calidum medicamentum adhiberi debeat ei, qui frigido aliquo morbo laborat, quod etiam humidæ agritudines siccis remediis,

remediis, & sicca humidis sint curandæ: hæc autem principia, & reliqua similia, siue ea sint communia, siue ad certam, ac particularem materiam applicata, probantur à priori per Philosophiæ naturalis principia, cuiusmodi sunt contraria contrariis expelli, item calida frigidis, humida siccis contrariis expelli, ex his enim optime inferitur, horum excessum per illorum applicationem, & è conuerso corrigendum, atque curandum esse, vt rectè docent præter alios Durandus, citata quæst. prolum. 11. & Auerſa quæst. 27. log. section. 6. paulo post medium. Rursus mathematica principia, tamen si nō omnia à priori demonstrantur in Philosophia naturali, at multa sanè, sicut ad vnus ab altera dependentiam, & vtriusque subalternationem non totalem quidem, sed tamen veram, & propriam satis est, vt bene Suarez loco citato numer. 47. Quod enim à quouis puncto ad quoduis punctum linea duci possit, supponit mathematicus, Philosophus autem probat propter id quod punctum non est immediatum alteri puncto, sed potius alicuius interseccionis partis dissitum ab eo. Iam, quod basis trianguli rectilinei, & æquilateri in duas partes æquales diuidi queat, sicut & angulus ei eminens, mathematicum dogma est, atque principium: probatur autem à priori in Philosophia naturali, quia linea triangulo illi velut basis subiecta non constat vnquam solis punctis finitis, quæ multoties bifariam diuidi nequeunt, ad modum quo plures numeri finitis vnitatibus constantes æqualem sectionem non subeunt, sed potius partibus infinitis. Ex eadem etiam infinitate probat Philosophus à priori hoc principium mathematicum, à quouis puncto circuli superioris, & maioris mitti posse ad centrum lineam rectam per quoduis punctum circuli inferioris, quia vsquam duæ lineæ cōcitant, aut litteram Pythagoræ obliquatæ efficiant. Innumera alia eiusmodi principia à philosophicis dignitatibus lucem, & probationem accipiunt. Egregie quidem Seneca ep. 88. *Sapiens enim causas naturalium, & querit, & nouit, quorum numeros mensuraeque geometres persequitur, & supputat. Quæ ratione constant cœlestia, quæ illis sit vis, quæ natura, sapiens scit: cursus & recursus & obseruationes, per quas descendunt & allenantur, ac speciem interdum stantium præbent, cum cœlestibus stare non liceat, colligit mathematicus. Quæ causa in speculo imagines exprimat, scit sapiens. Illud tibi geometer potest dicere, quantum abesse debeat corpus ab imagine, & quales forma speculi quales imagines reddat. Magnum esse solem Philosophus probabit quantum sit, mathematicus qui vsu quodam, & exercitatione procedit: sed vt procedat impetranda illi quadam principia sunt. Non est autem ars sui iuris, cui precarium fundamentum est: Philosophia nil ab alio petit, totum opus à solo excitat. Mathematica (vt ita dicam) superficialia est, in alieno edificat, aliena accipit principia, quorum beneficio ad vltiora perueniat.*

7 Denique Geometriæ perspectiua, & Arithmetica Musica ita sunt illigata merito obiectorum, quæ prout accidentaliter affecta respiciunt, vt ex illarum principis harum principia à priori probentur. Verbi gratia rem propè sitam maiorem apparere est principium perspectiue: eius autem probatio à priori est hæc dignitas geometrica; lineæ procedentes ab eadem basi quo propius coniunguntur eo maiorem angulum efficiunt: hinc enim sequitur, angulum visorium esse maiorem, quo propius est obiectum, & hoc proinde maius apparere, vt pote quod non nisi per radiorum, aut specierum angulosam pyramidem in oculo delineantem videtur.

R. P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. III.

Eiusmodi multa, imò ferme omnia habet perspectiua respectu geometriæ: eiusmodi etiam non pauca musicæ, si comparatur cum arithmetica, & proportio numerorum in voce, cum proportionem numerorum secundum se.

8 Atque hæc est ratio, quapropter dependentiam hanc vnus scientiæ ab alia munere obiecti, quod aliter & aliter vtrique respicit, altera scilicet nudum, altera vero accidentaliter affectum, veram subalternationem statuimus, quia nimirum ita fit vt principia vnus sint conclusiones deductæ ex principiis alterius, sicut inductione facta liqueſcit. Adice quod Aristoteles primo post. capite decimo, & alibi sæpè huiusmodi subalternationem ratione obiecti agnoscat, & quod plus est, exemplis à nobis adductis eam declarat.

C A P V T II.

Quousque euidencia esse debeant principia, quæ à scientia subalternante accipiunt subalternata?

9 P Ræcedenti capite subalternationem in communi sumptam, eamque veram, ac germanam, & omni metaphora, ac improprietate alienam exposuimus: mox vnā speciem, & post hanc, alteram ei subdidimus. Reliquum est, vt has tres rationes, communem videlicet & duas ei subiectas, quoniam plura de illis supersunt dicenda, iterato examine ad trutinam plusculum castigemus, & nonnullis tandem illationibus totam hanc de subalternatione doctrinam absoluamus.

10 Ergo circa subalternationem in communi à nobis explicatam illud primum dubitari potest, quo pacto, cum scientia subalternata euidenter concludit, ea principia prius cognosci debeant, quibus à subalternante acceptis vitur: Prima sententia est, satis esse vt ea sint ineuidenter cognita, ac duntaxat credita per fidem humanam, qua quis sibi persuadeat earum manifestam probationem, ac plenam euidentiam contineri in principiis scientiæ superioris nondum cognitis. Sic Capreolus, Caietanus, Siluester, Canus, Albertus, Agydus, Hispanensis apud Conimbrienses in cap. 10. de demonstr. quæst. 2. artic. 2. Huius autem sententiæ fundamentum est: quoniam, licet conclusio scientiæ subalternatæ oriatur ex principio proximo tantum credito, & ineuidenter cognito, ea sola scientia si quis sit præditus, cæterum mediata, & remote proficiscitur ex aliquo principio scientiæ subalternantis, vbivbi hæc existat, mediante scilicet fide, quæ credit dari tale principium euidens vnde demonstrari possit principium proximum quo vitur: euidentia autem conclusionis peti debet à principio remoto, & vltimo, quod videlicet est per se, non vero à proximo, cuius euidentia est omnino per accidens, & ex facili solet adesse, & abesse. Allegant etiam Aristotelem 1. top. cap. 1. dicentem, scientiam enasci ex principiis, quorum habemus fidem. Denique inferunt, Theologiam nostram proprie subalternari scientiæ Dei, & beatorum: quoniam principia, quibus vitur, sunt euidentia, non in nobis, at secundum se, & in altiori cognoscente, Deo scilicet, & beatis.

11 Enimvero hæc sententia manifestè contradicit Arist. lib. 1. post. c. 2. Si igitur ipsum scire tale est quale posuimus, necesse est & demonstratiuam scientiam ex veris, & primis, mediisque vacantibus, & ex

R.

notiori